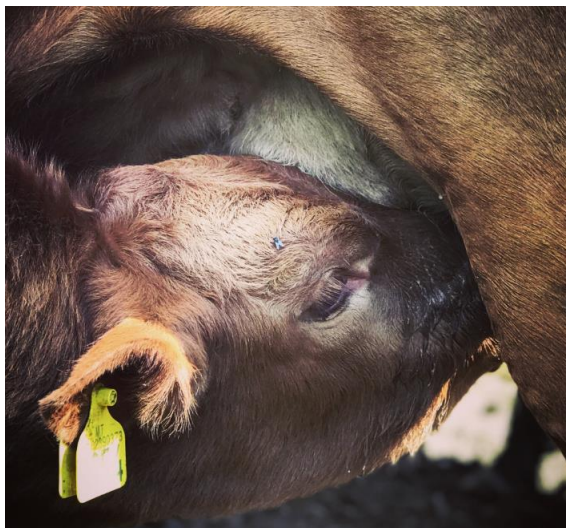

Muligheter i ungdyra

Bengt Egil Elve og Elisabeth Kluftun,
Nortura

Fra kalv til slakt ..

Snyltere ?

Kraftfôr ?

Vann?

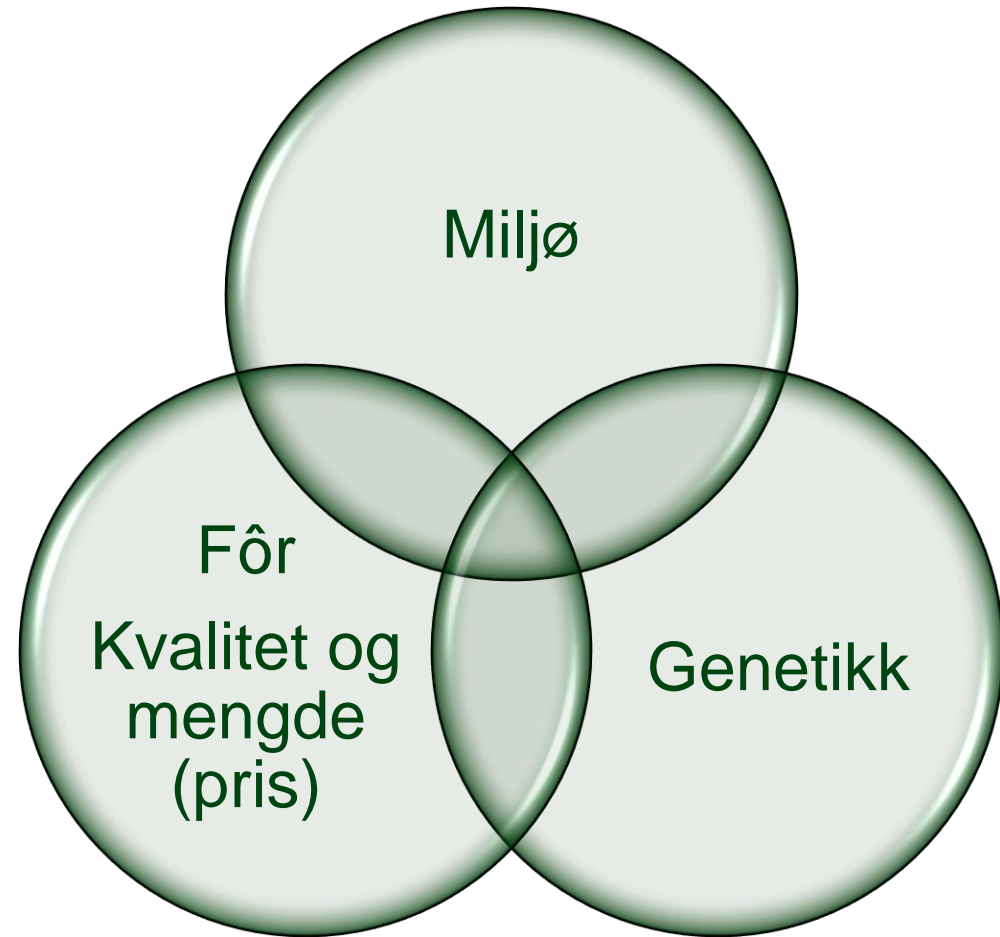
Genetikk ?

Grovfôr ?

Plass ?

Tildeling fôr ?

Samspill – resultatet blir ikke bedre enn det svakeste punktet

Næringsbehov til storfe i vekst

Behov for energi (FEm, MJ NEg) og stoffleg innhold i rasjonen (protein/AAT, mineral, vitamin, fettstoffer)

Energi er oftast avgrensande for vekst

Behov for 14 % råprotein i rasjon til oksar i rask vekst

Nok vatn/væske (4 l/kg tørrstoffopptak)

Friske kalvar med nok plass veks etter den næringa dei får

Eksempel på energibehov til okse av tung rase med tilvekst ca. 1500 g/dag i snitt.

Moderat framfôring

- Passer best der grovfôret skal utgjøre hoveddelen av fôret.
- Lang framfôringsstid øker vedlikeholdsbehovet slik at det totale fôrbehovet blir høyere sammenlignet med intensiv framfôring.
- God tilvekst i kalveperioden (600-700 g/dag), senere fram til slakting ca. 1000 g/dag
- Grovfôrandelen utgjør 65-70 % av samla fôrforbruk (avhengig av grovfôrkvaliteten)
- Dyra blir slaktemodne ved 17-20 mnd alder og kan ha slaktevekter på 250-325 kg

Nøkkelpunkt

God plass
Rikeleg grovfôr og beite
Rimeleg grovfôr
Liten tilgang på kalv

Intensiv fremfôring

- Intensiv framfôring passer best for kalver med god vekstevne, og dersom plassen og grovfôret er begrensende faktorer.
- Intensiv framfôring av
 - NRF-okser og lette kjøttferaser
 - Tunge kjøttferaser eller krysninger med disse

Nøkkelpunkt

Liten plass
God tilgang på kalv
Lite eller dyrt grovfôr
Høg produksjon per plass per år

Slaktoksen

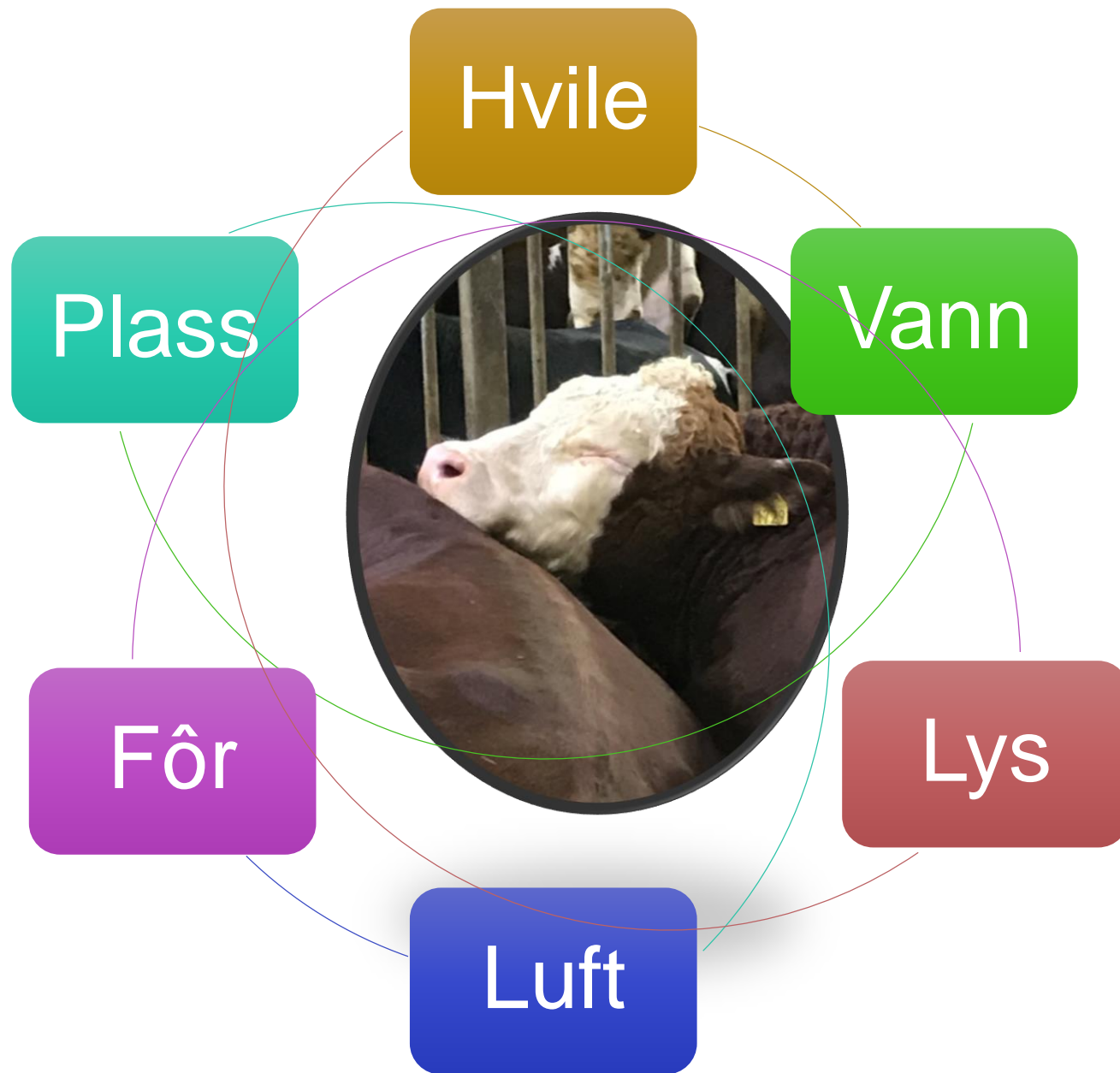
Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

Antall dyr i bingen

Ventilasjon

Fôr og vann – kun en del av bildet

Slaktoksen

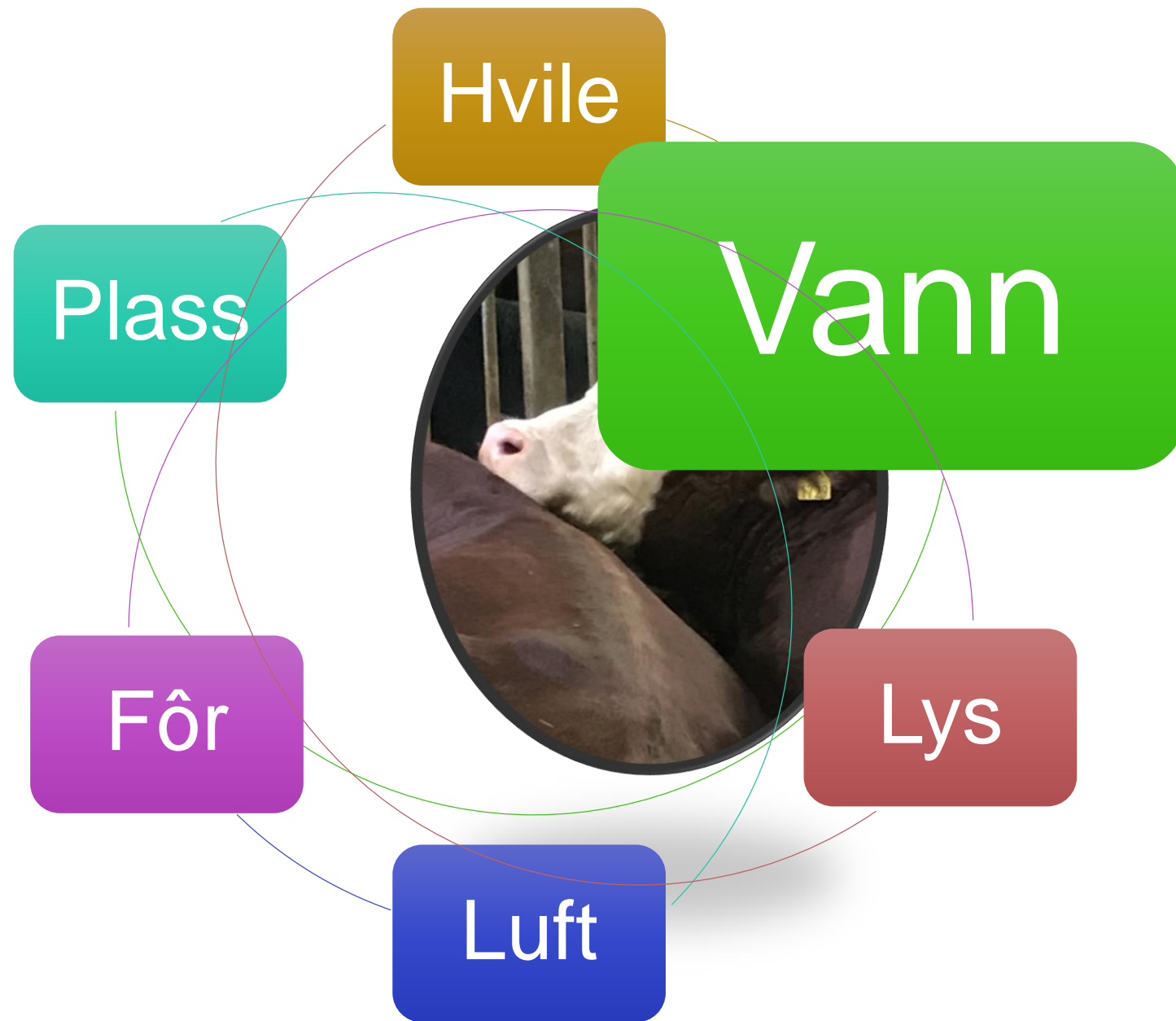
Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

Antall dyr i bingen

Ventilasjon

Fôr og vann – kun en del av bildet

Vann

- Friskt rent vann –viktigste næringsmidlet
- Gir optimalt tørrstoffopptak
- Hvor mye oksen drikker avhenger av flere faktorer:
 - Tilgang
 - Temperatur
 - Vanninnhold i rasjon (grovfôr)

Nok drikkepunkter som gir nok vann er viktig !

Vann:

Tørr-
Stoff %?...

Slaktoksen

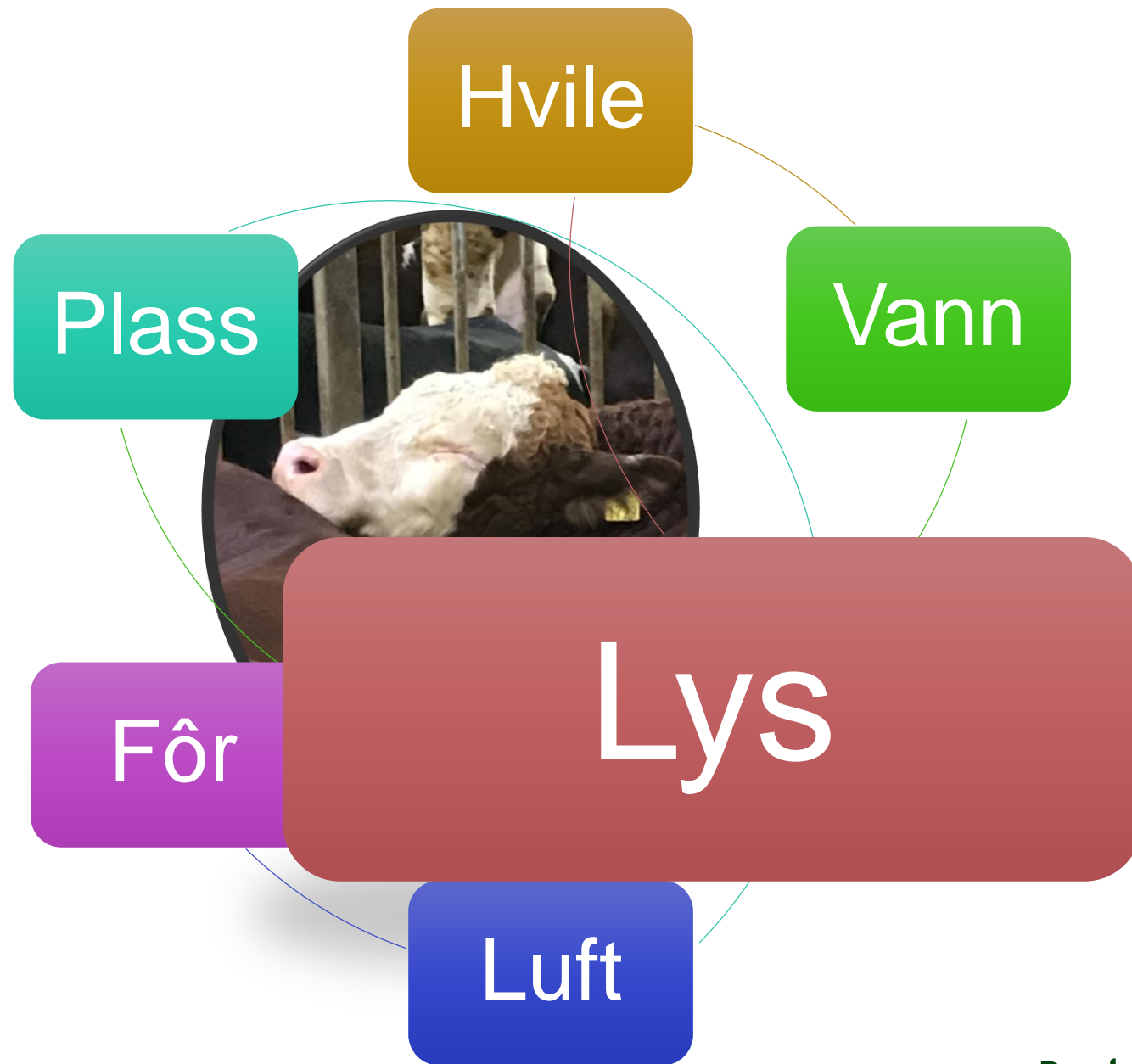
Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

Antall dyr i bingen

Ventilasjon

Fôr og vann – kun en del av bildet

Slaktoksen

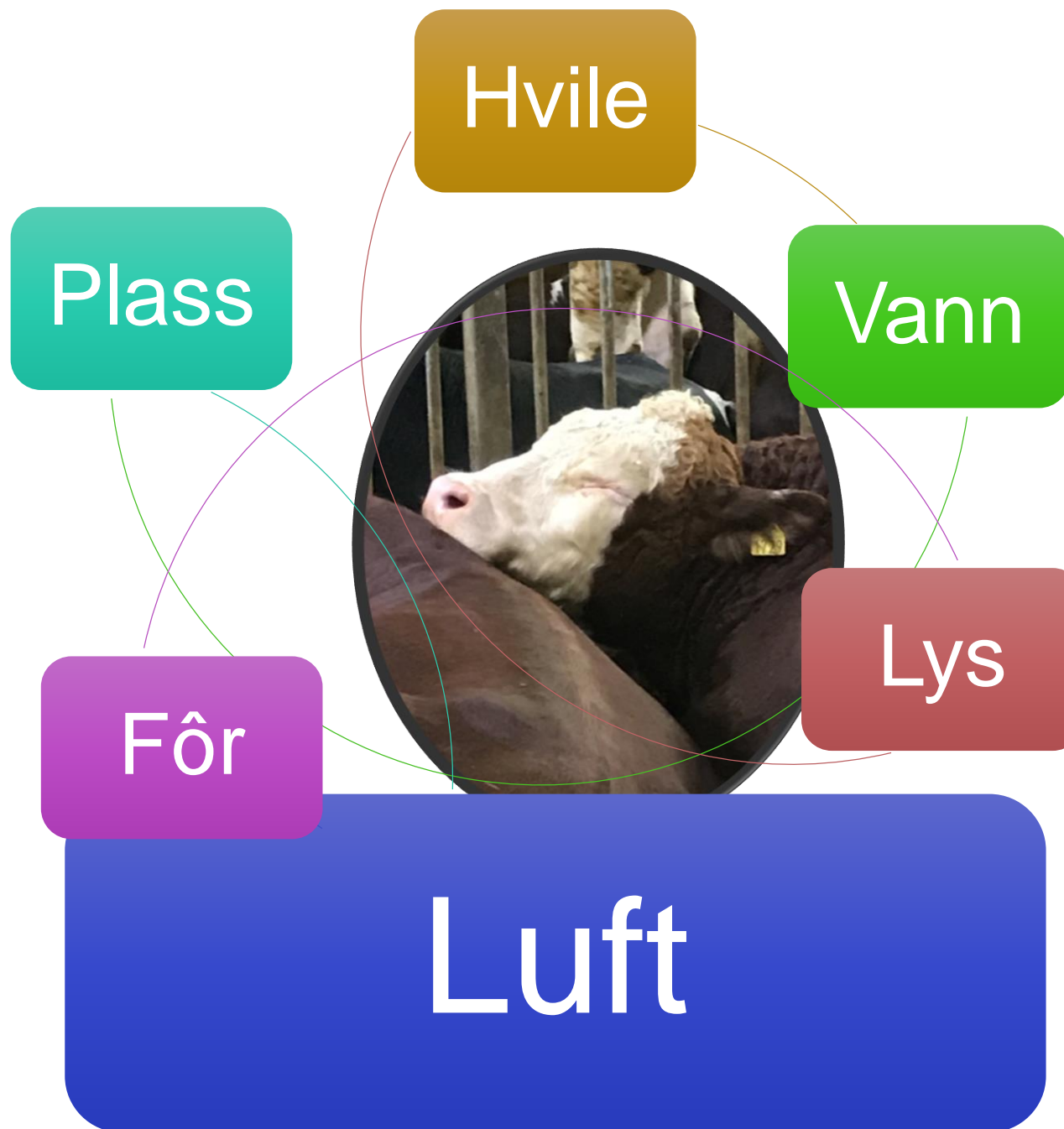
Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

Antall dyr i bingen

Ventilasjon

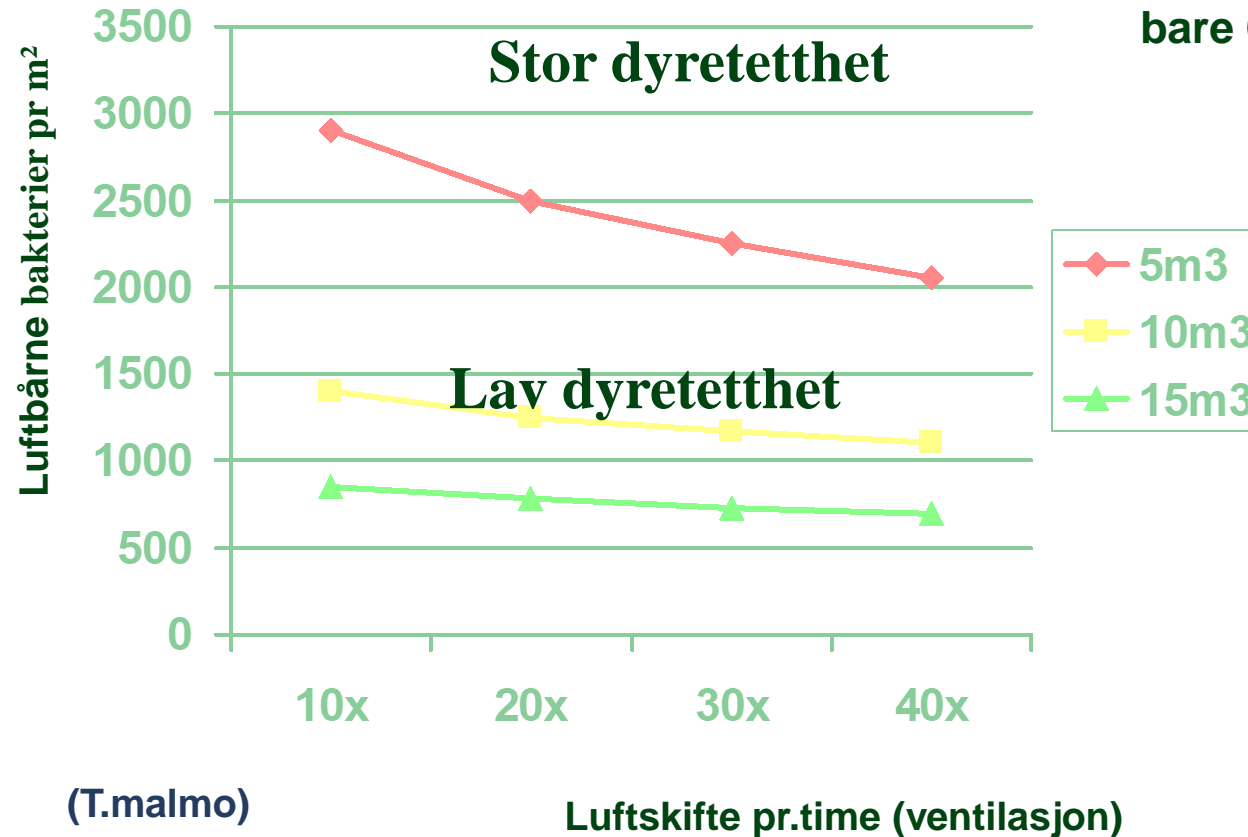
Fôr og vann – kun en del av bildet

”Bedre” ventilasjon hjelper ikke mot høy dyretetthet!

Økt luftvolum, 5 –10 m³ luftvolum per kalv, halverer bakterietallet

Økt luftskifte, 4–40 per time, gir bare 60% reduksjon

Luftskifte, min. 4 x pr. time ved lav dyretetthet (30m³ for kalv)

(T.malmo)

”Bedre”ventilasjon hjelper ikke mot høy dyretetthet!

Stor dyretetthet

Lav dyretetthet

(T.malmo)

Slaktoksen

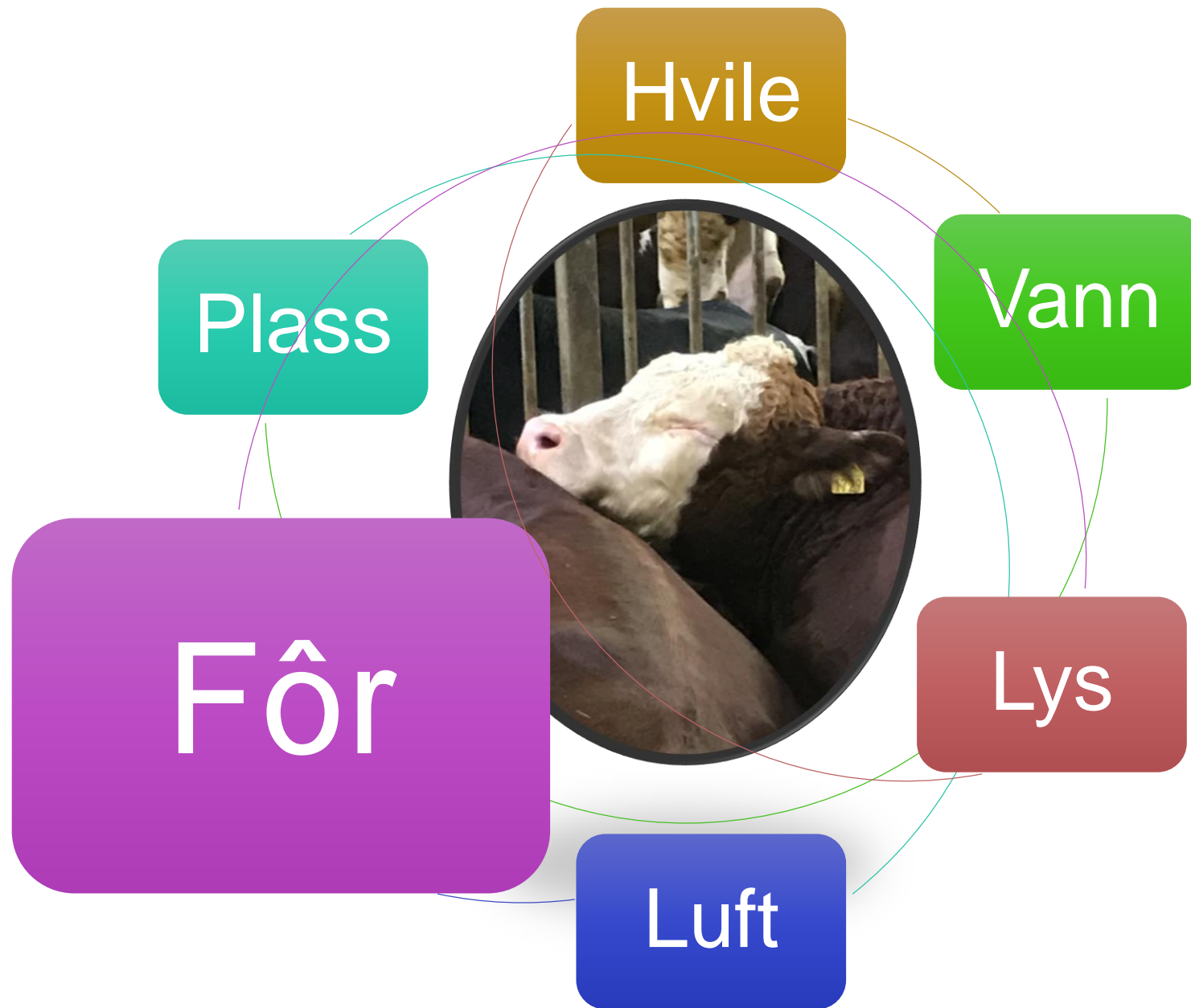
Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

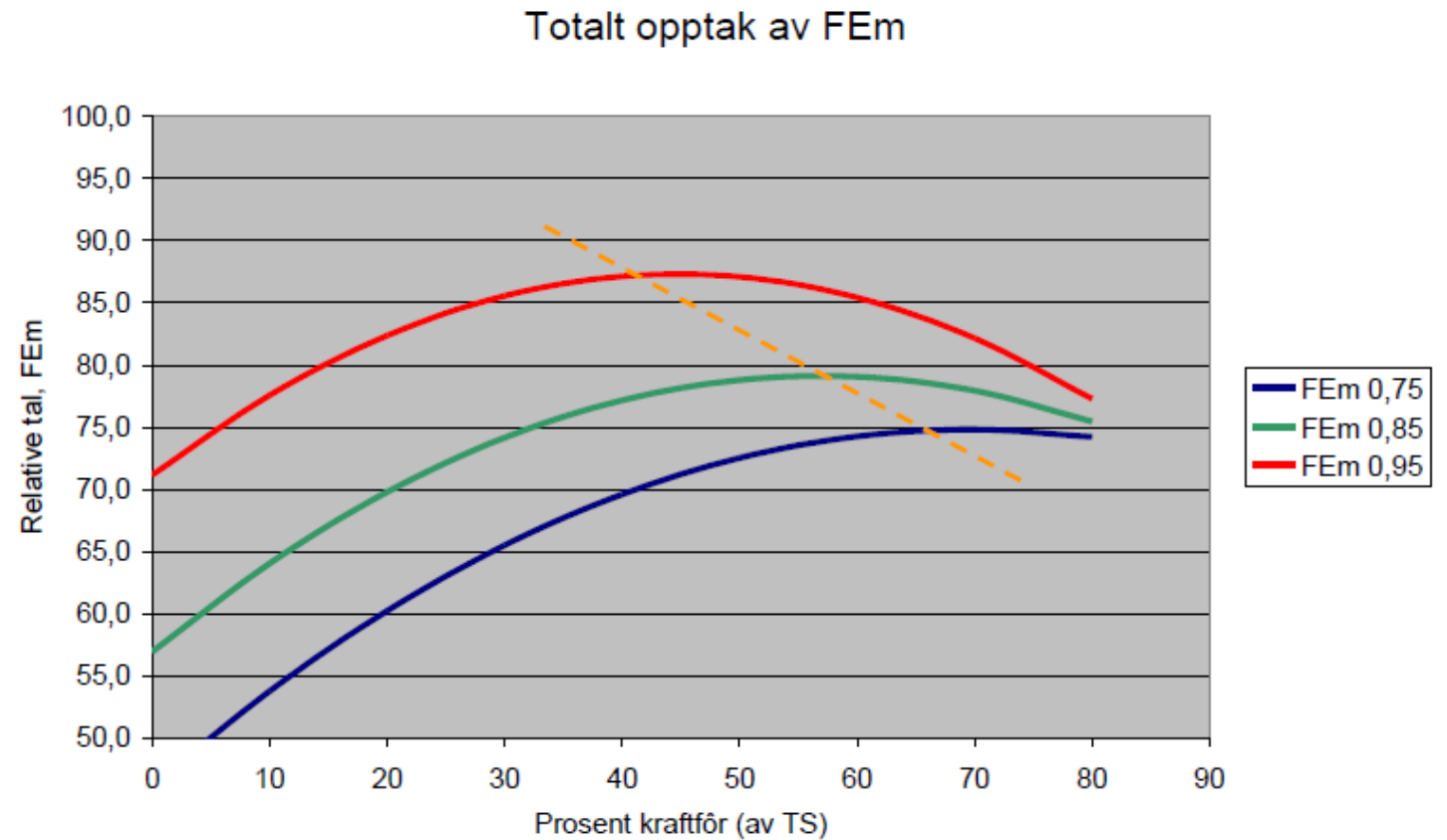
Antall dyr i bingen

Ventilasjon

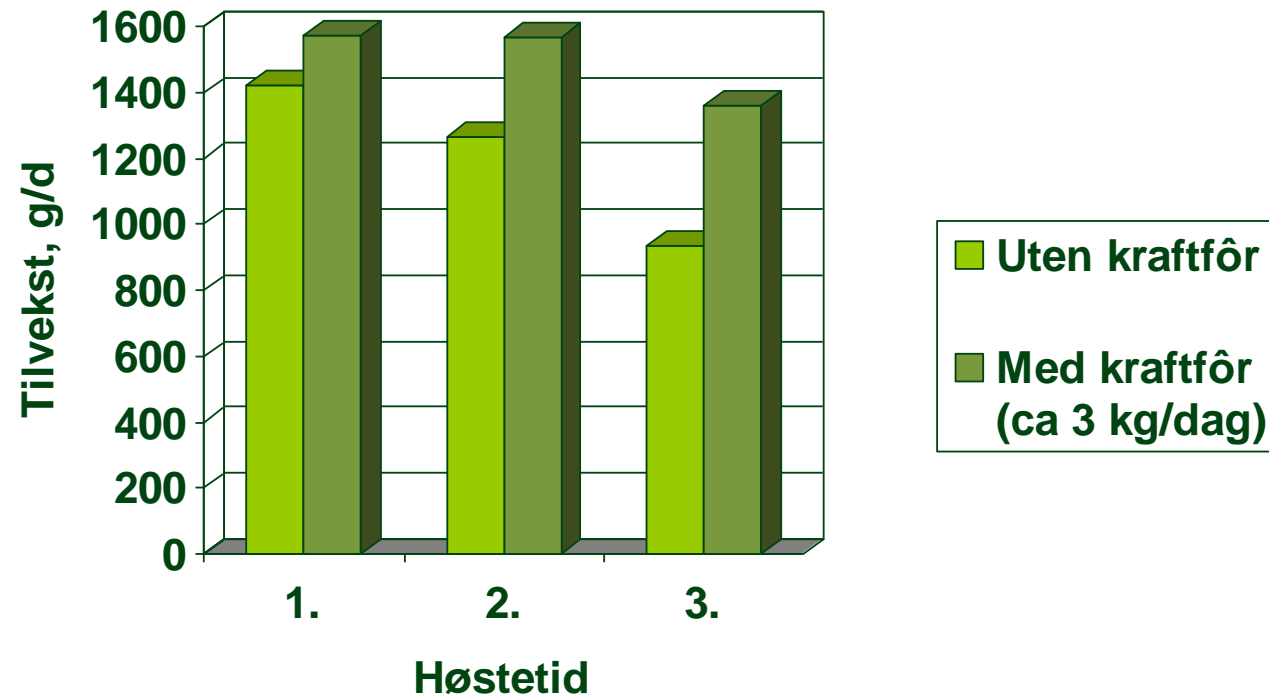
Fôr og vann – kun en del av bildet

Godt grovfôr – mindre behov for kraftfôr

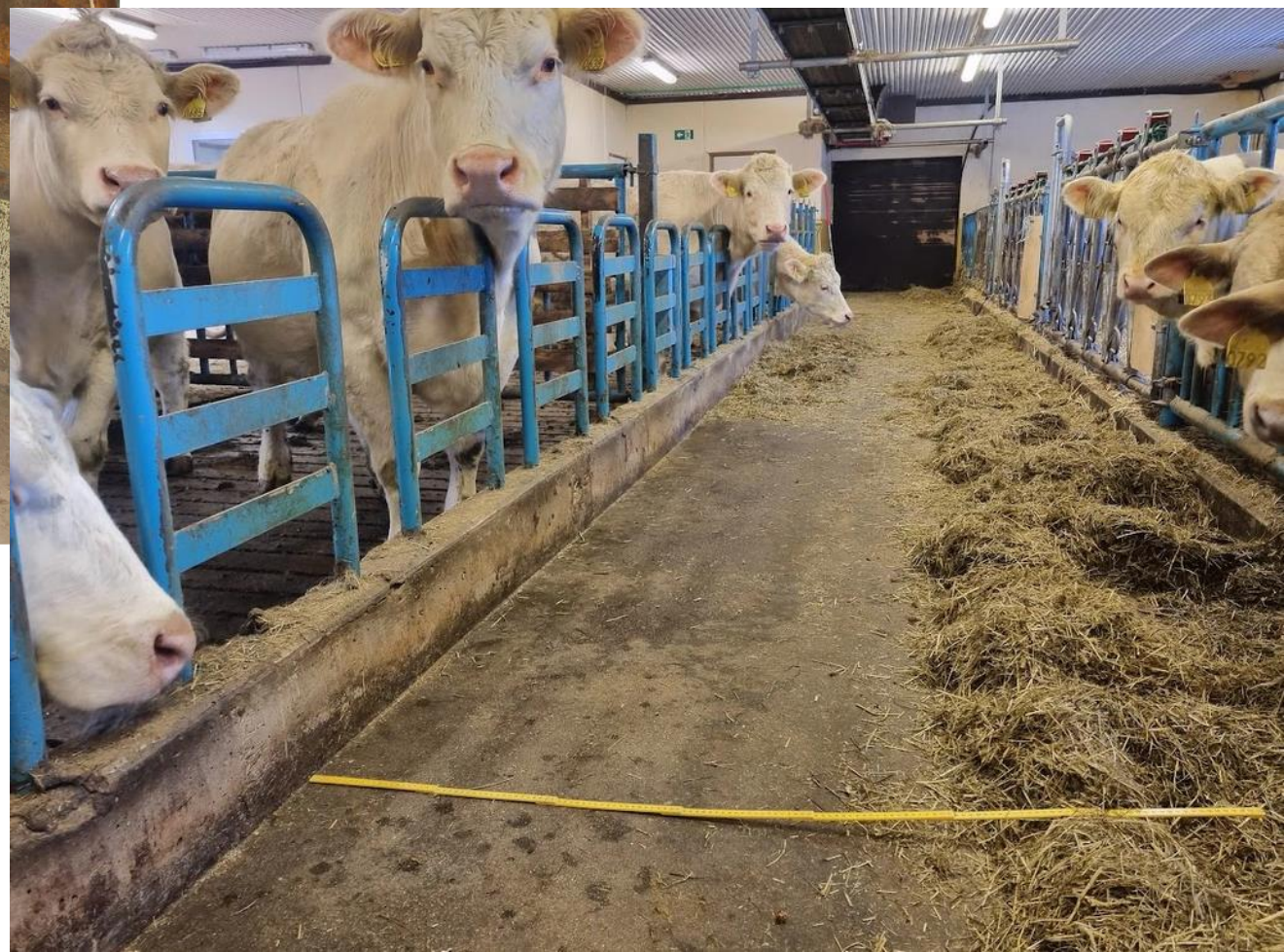

Okseforsøk med 36 dyr (start: 310 kg, slakt: 570 kg) på UMB 2006/2007 (Randby: "Mer og bedre grovfôr" 2009)

Hjelper lite
med mye fôr
hvis ikke dyra
kommer til på
fôrbrettet

Slaktoksen

Dyr som bruker mye tid på å ligge i ro og tygge drøv tyder på en effektiv fôrutnyttelse og god vomhelse

Grupperinger og endringer kan skape uro

Antall dyr i bingen

Ventilasjon

Fôr og vann – kun en del av bildet

Hvile

Plass

Vann

Fôr

Lys

Luft

Skitne storfe

- Konsekvensen av skitne dyr
 - Skittrekk (400,- eller 900,-)
 - Varmetap
 - Økt fôrforbruk
 - Nedsatt tilvekst
 - Irritasjon, betennelse, skader
- Påvirkes av fôring, strøing, ventilasjon, langhåra dyr eller ikke

Animalia / Ole-Johan Retterud

- I 2022 ble 7488 slaktedyr (2,4 %) bedømt til Kat 2
- Ca. 2000 tonn kjøtt kunne i utgangspunktet derfor ikke brukes til kjøttdeig, men måtte gå til varmebehandling, til en redusert pris.

Skitne dyr er vanskelig å slakte hygienisk. Slakterne må bruke lengre tid og kjøttet kan ikke brukes til fersk kjøttdeig og spekepølser, men må varmebehandles. Det gis pristrekk i oppgjør til bonde.

Reine dyr = god slaktehygiene

Lønnsomhet med friske kalver

Dyrevelferd

Høyere
tilvekst

Arbeidsglede

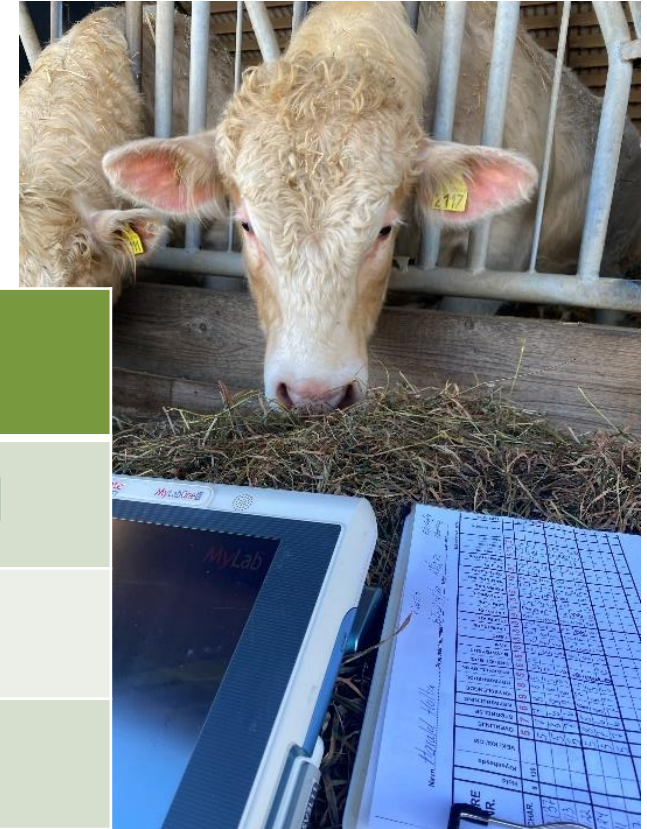
Bedre
slaktekvalitet

Sparte
fôrkostnader

Spart
arbeidstid

Lav
dødelighet

Vekt ved avvenning –eks Charolais

Inndeling	Hanndyr	Hunndyr
Beste 1/3	1475 g/dag	1285 g/dag
Midte 1/3	1255 g/dag	1107 g/dag
Dårligste 1/3	1004 g/dag	904 g/dag

Hva utgjør 471 g/dag i forskjell på tilvekst fra 0-200 dager?

Konsekvens av lave avvenningsvekter

Salg av livkalv

- 94 kg forskjell på levendevekt
- 3854,- i lavere kiltotillegg
- 1300,- i kvalitet og Norsk Kjøttfe

Totalt 5154,- pr kalv lavere i oppgjør

Okseslakt

- Lengre fremføringstid
 - Levering utenom toppris?
 - Lavere varestrømstillegg
 - Eldre slakt- lavere klasse?
- Lavere slaktevekt
 - 52 kg slakt – 4500,- lavere slaktoppgjør

Kviga

Kviga bør være minimum 60 % av voksenalvekt ved bedekning

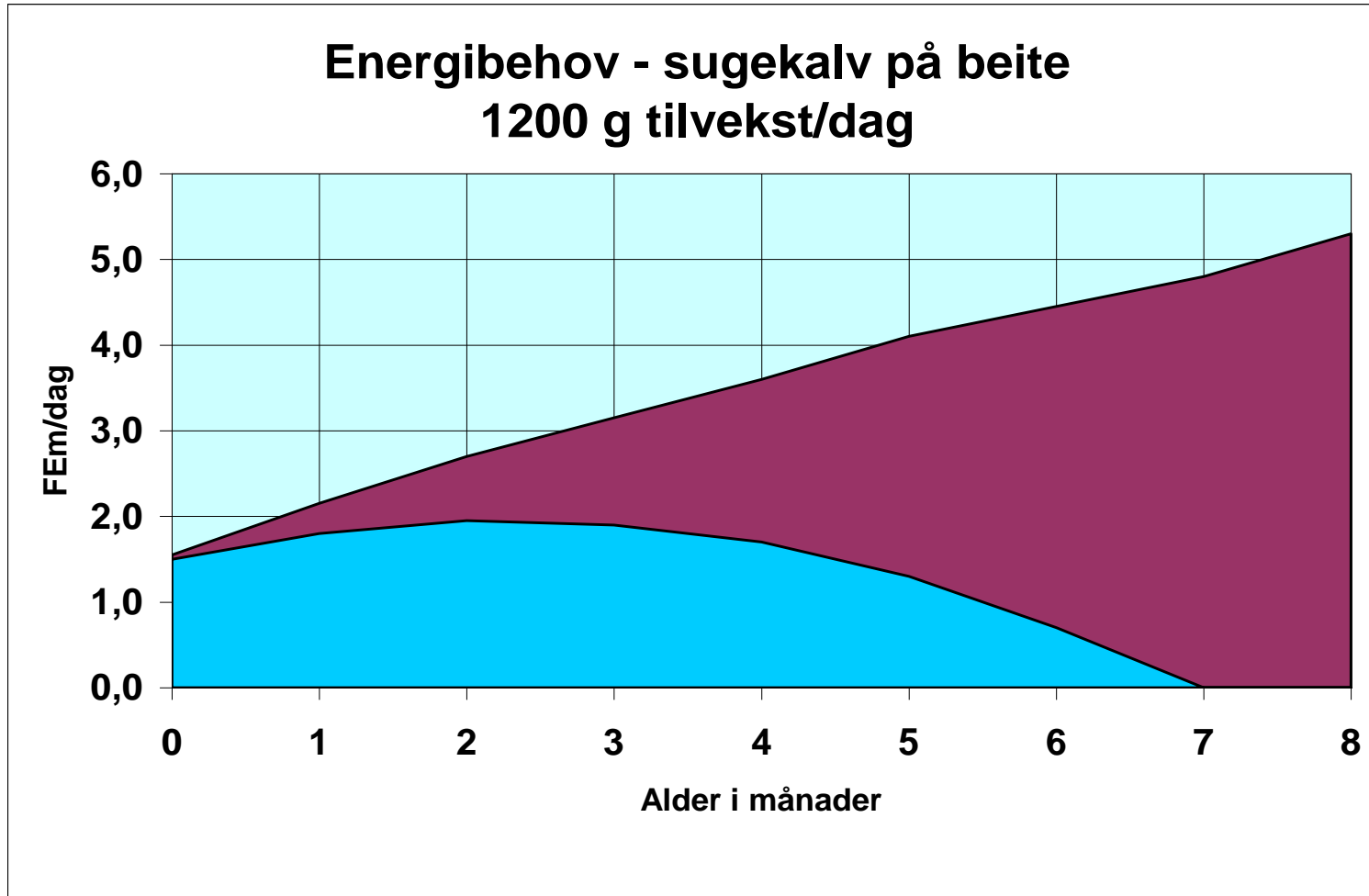
- Utsette kalving –flytte kalvingsperioden
- Kalvingsvansker

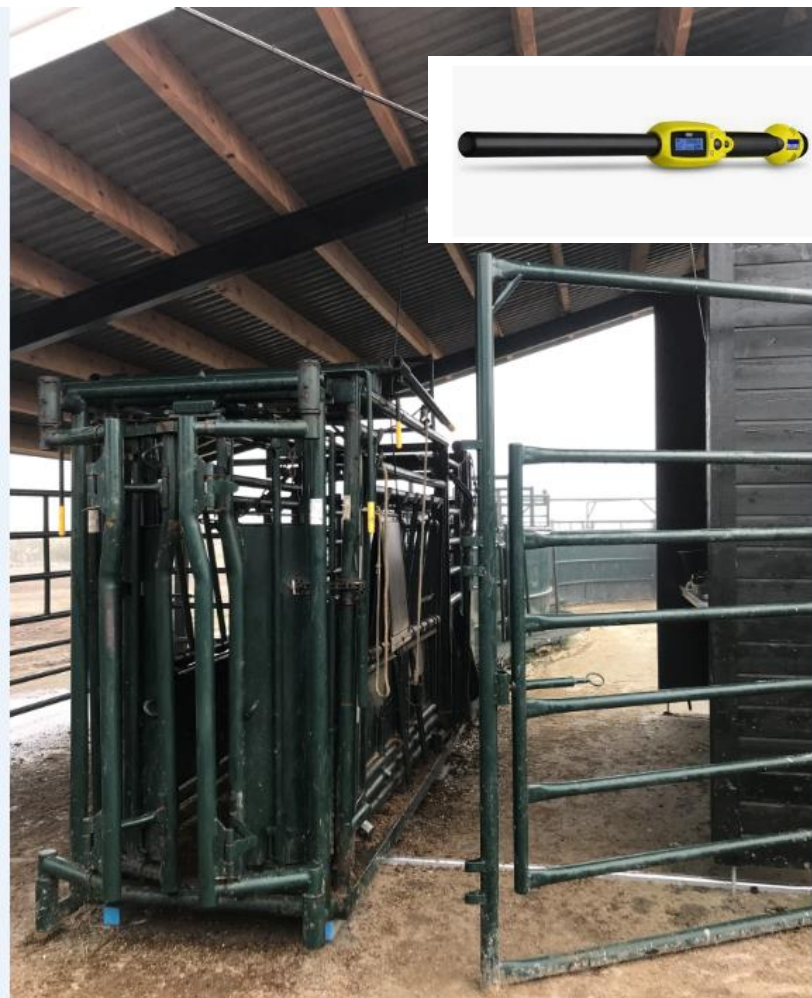
Avvenningsveker -økonomi

Fôring til slaktevekt 350 kg,
Kalv født 19 mars, avvendt 15 september

	332 kg	288 kg	238 kg
Slaktedato	8 mai	12.juni	23 juli
Totalt fôrforbruk	1.790	2.000	2.220
Grovfôr FEm	1130	1240	1340
Kraftffôr kg.	705	810	933
Fôrkostnad	7.660	8.890	9.592
Differanse	0	- 1.200	- 1.900

Beite og melk er ofte ikke nok til ammekalv. Behov for tilskuddsfôring av kraftfôr?

Vekt ved avvenning eller vekt ved kjøp er nødvendig !

Veiing og kontinuerlig oppfølging er den beste metoden for å følge med dyras vekst og utvikling

Registrer veiing

Endre masseregistrering ✔ 0 rader lagret ⚠ 0 rader endret ❌ 0 rader feilet Lagre alle Masseregistrer (0 valgte) Innlesning ▼

Individ *	Dato *	Vekt *	Brystomfang	Hold	Avvenning *	Beite/Binge	Dager fra fødsel	Tilvekst g/dag
<input type="text" value="Individnr/bruksmerke"/>	<input type="text" value="dd.mm.yyyy"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Velg: ▼	<input type="text"/>	<input type="text"/>		

Storfekjøttkontrollen 3.1.19, © Animalia 1998 - 2019 | Personvern og bruk av informasjonskapsler (cookies)

Båndmål

Legg inn cm i storfekjøttkontrollen og det blir korrigert for rase i forhold til vekt

Stress rundt avvenning

Fysisk – skilt fra mor

Fôring- endring i rasjon, melk bort og endring i rasjon

Oppstalling – miljø skifte, nytt fjøs bingje og fôr – drikke system

Ny flokk, endring i rangordning

Hva gjør det om kalven er stresset en liten stund?

Redusert fôropptak
Knekk i tilvekst

Redusert immunforsvar
Både på grunn av redusert fôropptak og stress i seg selv

Økt fare for sykdom
Enda mer hvis kalvene flyttes i nye bygg eller selges samtidig med avvenning

Slaktetidspunkt.

Potensiale til rasen

- Slaktemodenhet

- Avhenger av grovfôrlager f

Vekt ved innsett

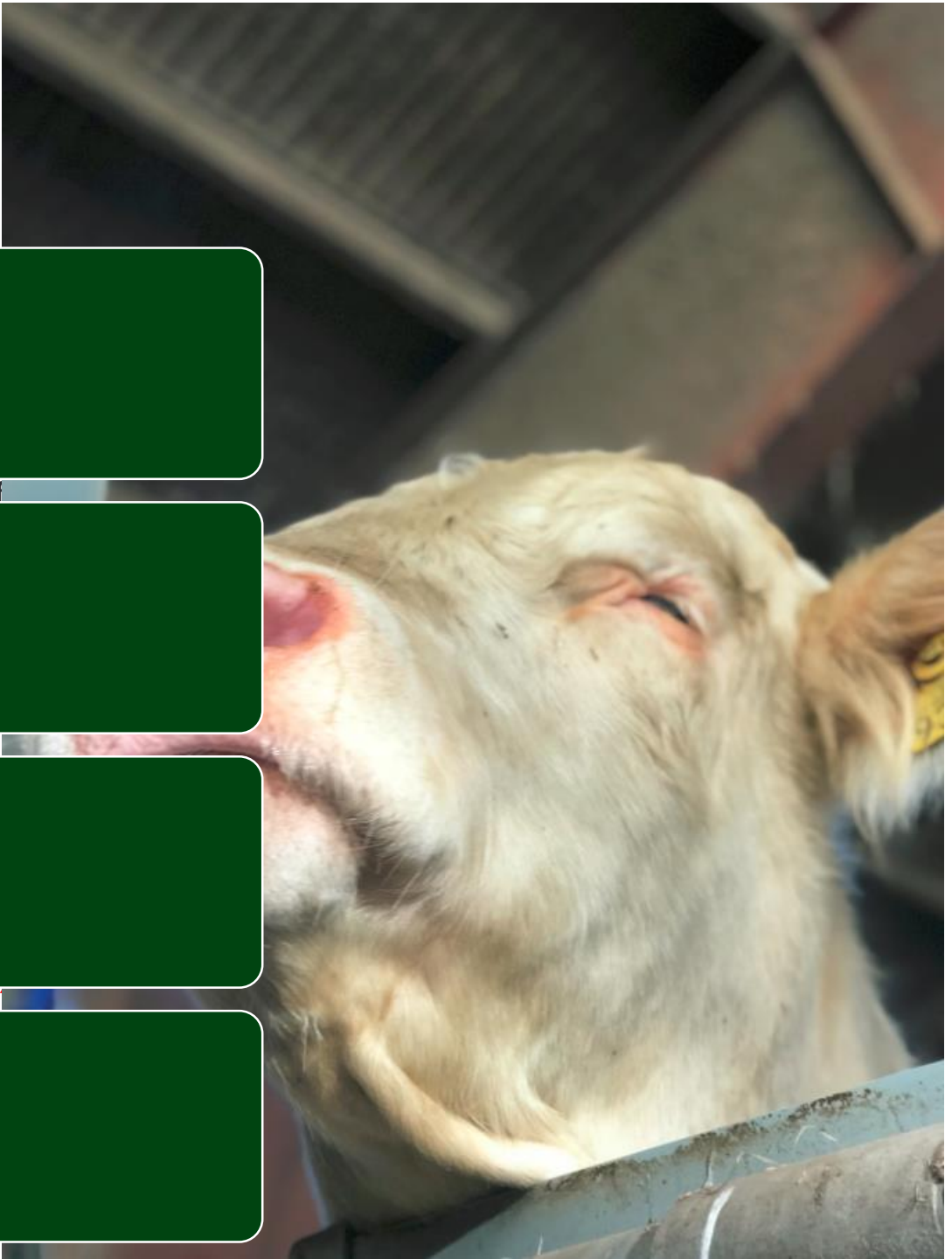
Fôrkvalitet og lager

- Pris på fôr
- Mengde kraftfôr
- Mål om tilvekst

Pris på slakt

- Prisløype
- Tilleggsytelser

Bruk avtaleordningen !

- Innmelding på avtale er ett viktig verktøy for å planlegge og styre tilførsler til slakteriet samt at det gjør det mulig å planlegge transporten på best mulig måte.
- Slakteriet disponerer dyra og bestemmer når slakting skal skje innenfor en 5-ukers periode. Denne består av ønsket slakteuke (basisuke) 2 uker før og to uker etter.
- Mot denne planleggingsmuligheten får produsentene en kompensasjon i form av avtaleinnmeldings- og varestrømstillegg

Tillegg avtaleinnmelding 2,50,- pluss eventuelle ekstra avtaletillegg i perioder

20 % var direkte innmeldt i 2022... Da får du ikke puljetillegg etc...

Eksempel

- Ønsker å levere 12 okser og 4 kuer (16 dyr)

Avtaletillegg for 5 uker gir 2,5,- pr kg

Slaktevekt okser 330 kg.

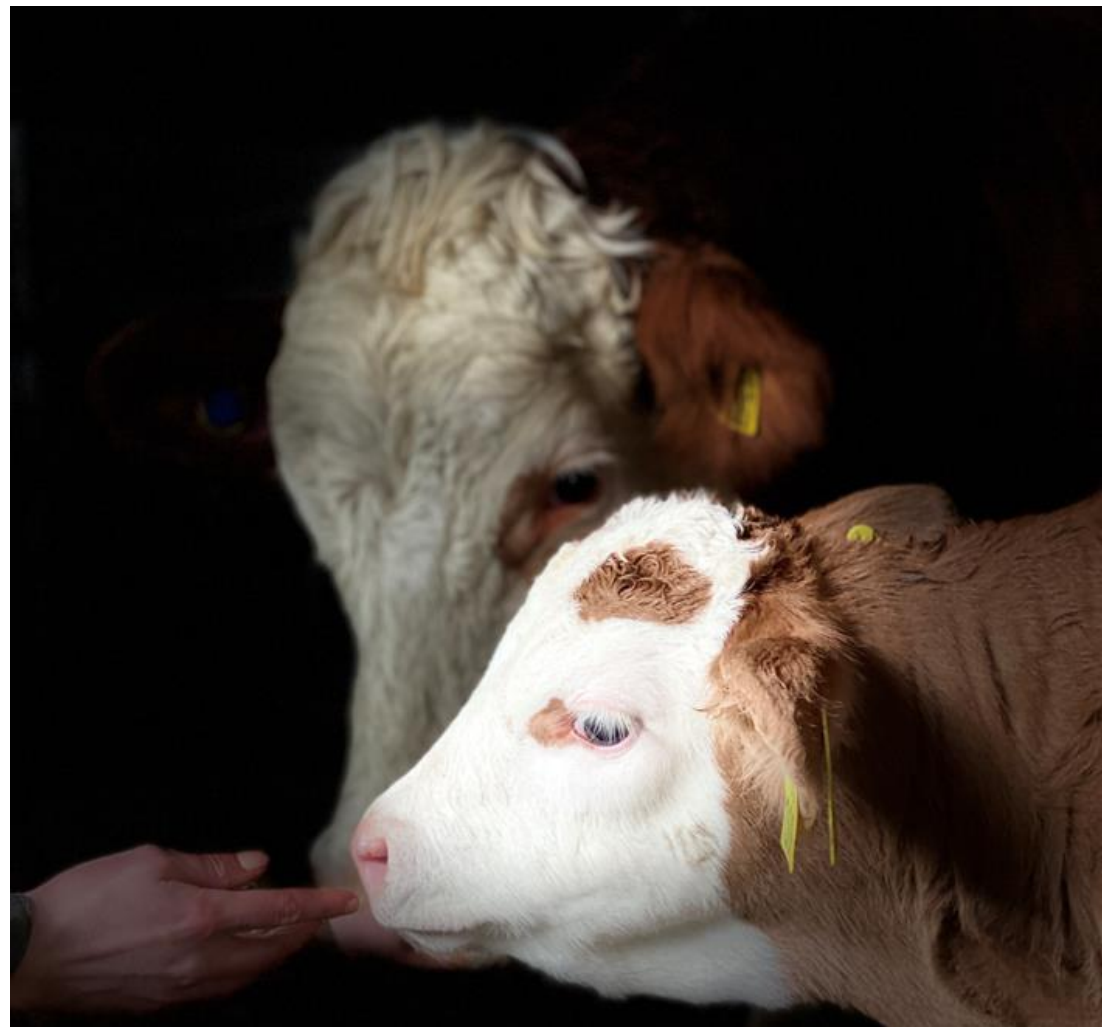
Slaktevekt kuer 275 kg

3,- for Ku/kalv- avtalen

Puljetillegg maks 3,20,- pr kg (16 dyr eller flere)

- 12 okser gir 22 572,- og 4 kuer gir 9570,-

Totalt øker utbetalingsprisen med 32 142,-

Prisløypa gjennom året

Formålet med prisløypen er å ta ut den vedtatte hevingen av planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) på en slik måte at den gir et best mulig samsvar mellom slakting og etterspørsel.

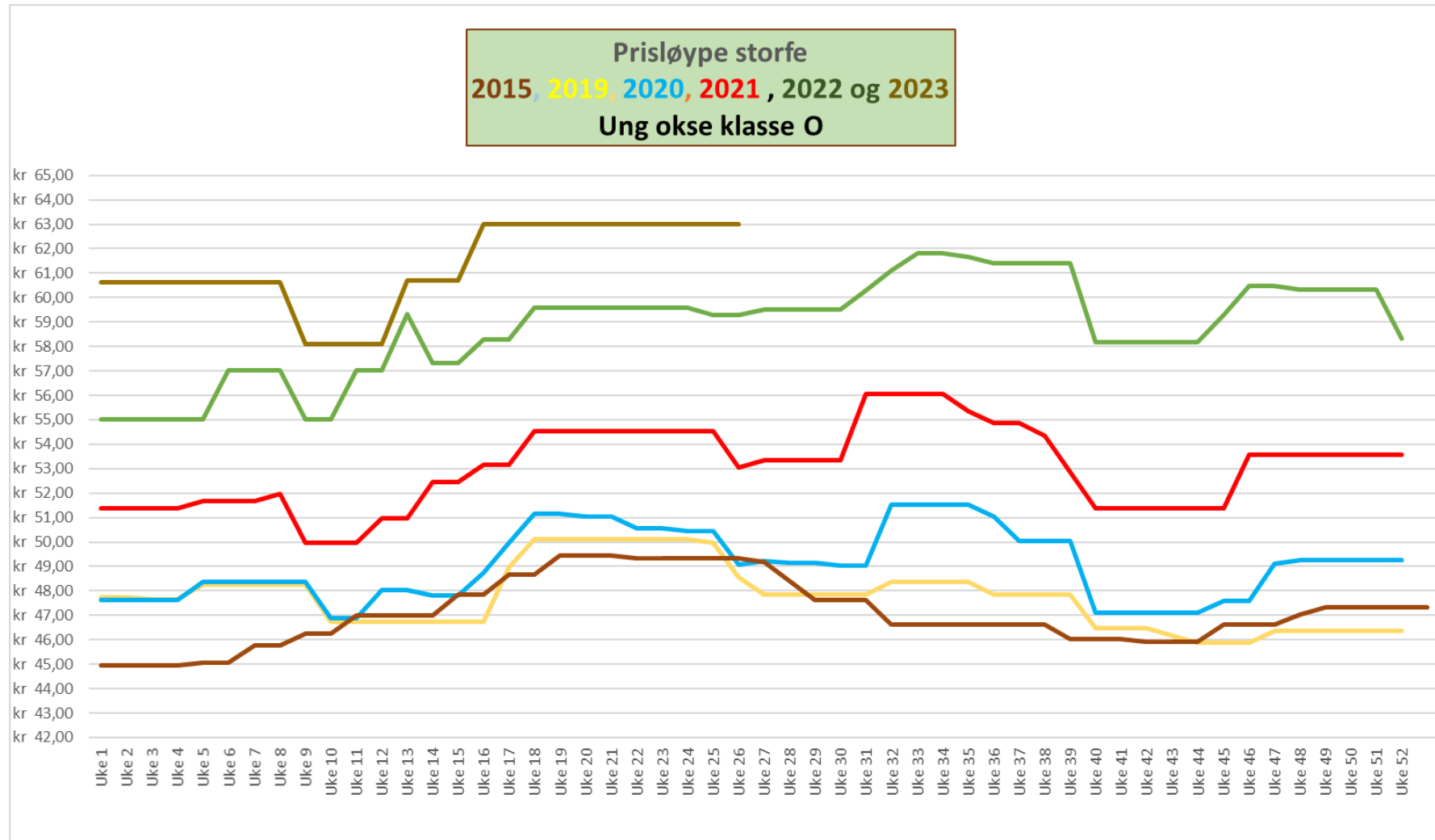
- Viktig for den løpende markedsbetjeningen
- Tilby ferskt storfekjøtt gjennom hele året
 - For lite - import
 - For mye innfrysing
- Påvirkes av
 - Sesong
 - Telledato
 - Høytider
 - M.m

Målet er å få minst mulig på reguleringslager

Lever oxen når den er
slaktemoden!

Prisløype gjennom året

Penger å tjene på innkjøpt kalv

Eks NRF 17 mnd

Slakteinntekter	23 378,-
Fôrkostnader	12 290,-
Kostnad kalv	5 980,-
Annet	1 605,-
Dekningsbidrag 1	3 503,-
Tilskudd	1 398,-
Dekningsbidrag 2	4 900,-

Slakt gruppert etter tilvekst

Rase	Inndeling	Slaktetilvekst (g/dag)	Slaktevekt (kg)	Klasse	Fettgruppe	Alder v/slakt (mnd)
NRF	Laveste 1/3	454	260	4,6 (O)	6,2 (2+)	18,9
	Midtre 1/3	544	300	5,3 (O)	6,9 (3-)	18,3
	Høyeste 1/3	624	331	5,9 (O+)	7,4 (3-)	17,5

DEKNINGSBIDRAGSKALKYLE

OKSE 17 MND., moderat fremføring

Besetningsstørrelse	50	Dyr
Sone arealtilskudd	1	
Sone distriktstilskudd	1	

PRODUKSJONSINTEKTER

				Kvantum, kg	Pris, kr/kg	SUM
Oksekjøtt	Klasse O+			320	62,86	20 115
	Fetttrekk	80 %	-1,3		-1,04	-333
	Avtaleinnmelding				2,50	800
	puljetillegg				1,60	512
	Kvantumstillegg					112,0
	Kvalitetstilskudd		5,50	47 %	2,59	827
	Kvalitetstilskudd		10,50	40 %	4,20	1 344
SUM PRODUKSJONSINTEKTER				320		kr 23 378

Blå tall kan endres

VARIABLE KOSTNADER

	% av fôrkrav	FEm per enhet	Avling, f.e/daa	Areal, daa	/ar. kost., kr/f.e.	SUM
Fôr	100	2 800		2,5		kr 12 290
Kraftfôr	46,4	1300			kr 5,30	6 890
Grovfôr	53,6	1500	600	2,5	kr 3,60	5 400
	0,0	0				0
						kr 6 568
Innkjøp kalv			120			5080
Tillegg						
	Tillegg o/120 kg			0	kr 26,00	kr -
	Vekttillegg			200	80 %	160
	Kvalitetstillegg			700	50 %	350
	Omsetningskostnader					390
	Div. andre variable kostnader					588
Renter på variable kostnader			Rentesats	6,0		kr 1 017
SUM VARIABLE KOSTNADER						kr 19 875

DEKNINGSBIDRAG 1

Produksjonstilskudd						kr 1 398
	Husdyrtilskudd					1 398
	Areal- og kult. tilskudd					0
	Distriktstilskudd					0
	Bunnfradrag					0

DEKNINGSBIDRAG 2

DEKNINGSBIDRAG 2 pr mnd	Antall mnd	14				kr 4 900
						kr 350

Slakt – eksempel Limousin

Slakt gruppert etter tilvekst

Rase	Inndeling	Slaktetilvekst (g/dag)	Slaktevekt (kg)	Klasse	Fettgruppe	Alder v/slakt (mnd)
Limousin	Høyeste 1/3	774	351	10,1 (U-)	6,5 (2+)	15,0
	Midtre 1/3	661	331	9,6 (U-)	6,2 (2+)	16,6
	Laveste 1/3	533	294	8,7 (R+)	5,5 (2+)	18,4

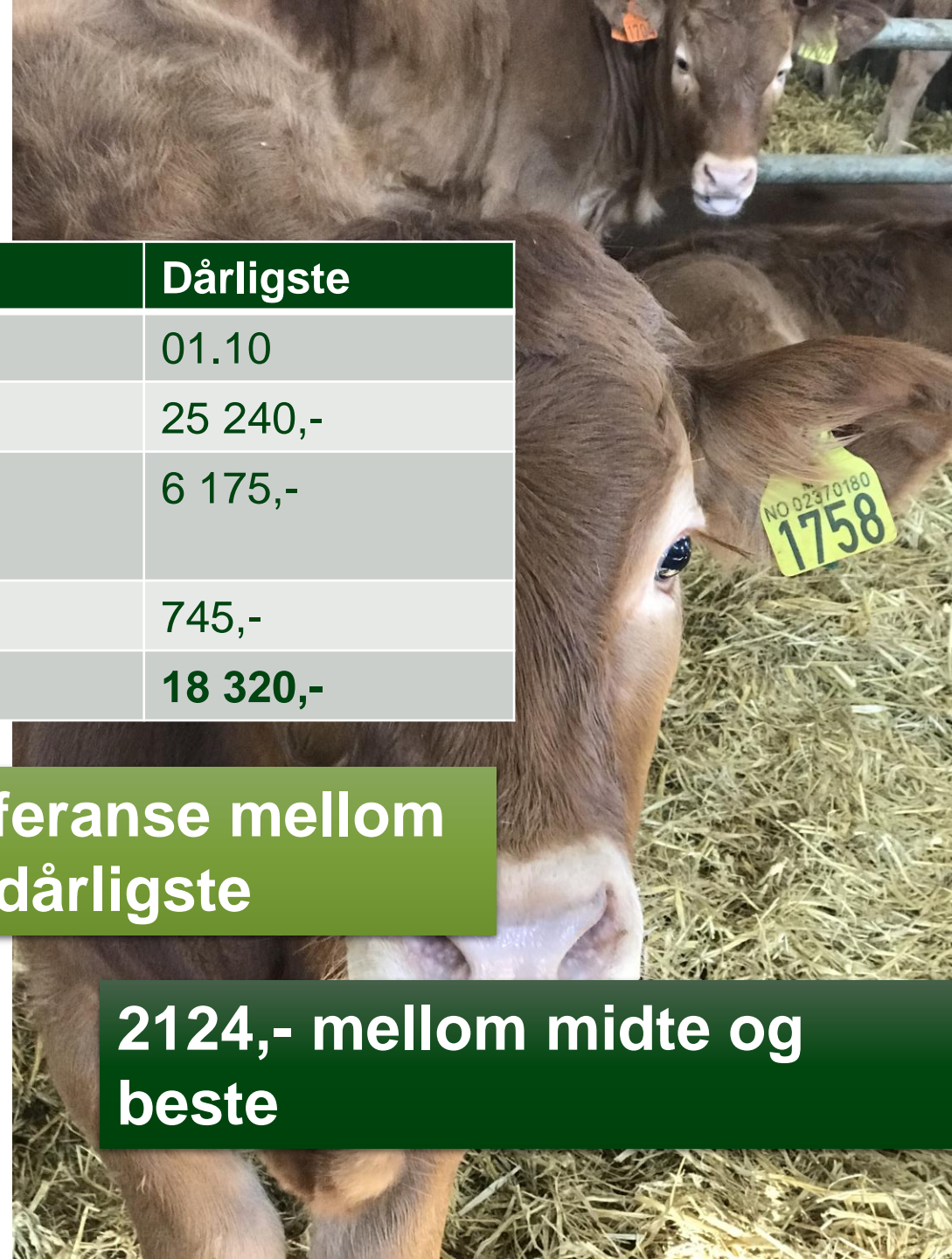
Tall fra Storfekjøttkontrollen Årsmelding 2021 - Animalia

Slakt – Limousin født 15.03

	Beste	Midtre	Dårligste
Leveransetid	15.06.	01.08	01.10
Sum kjøtt	33 050,-	30 243,-	25 240,-
Grovfôrkostnader 3,60	3 923,-	5 124,-	6 175,-
Kraftfôr 5,10	4 944,-	3 060,-	745,-
Kjøtt-fôr	24 183,-	22 059,-	18 320,-

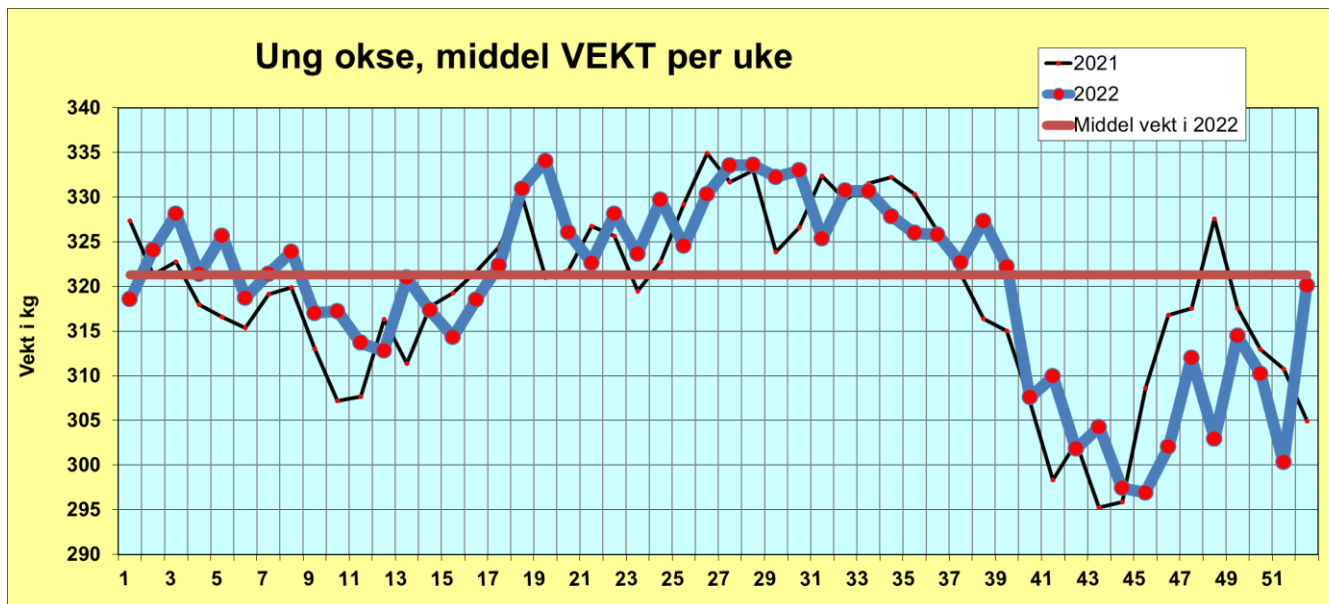
5863,- differanse mellom beste og dårligste

2124,- mellom midte og beste

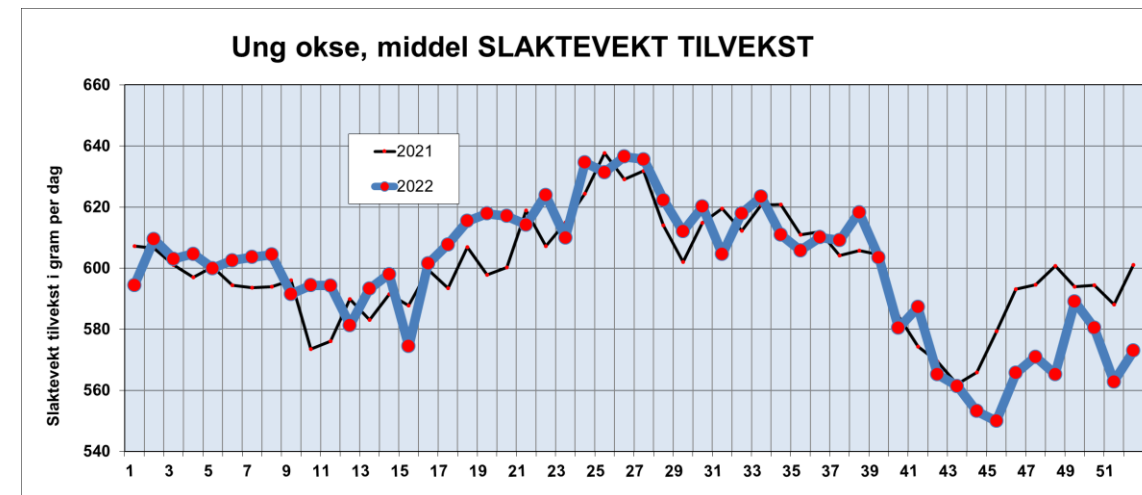

Slaktevekt pr uke ung okse

Slaktevekt

Slaktetilvekst

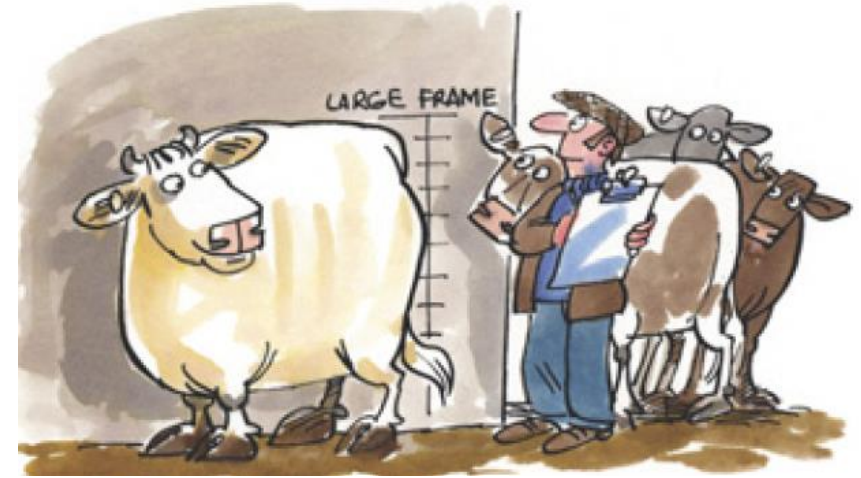
Hva kan bonden påvirke for klassifisering?

- Dyremateriale

- Genetikk
- Voksenvekt/størrelse
- Rase

- Driftsopplegg

- Fôr
- Plass
- Kalveperiode
- Avvenning
- Slaktemodenhet

Kvalitetstilskudd for storfe:

		Antall slakt	Andel O	Andel O+ og bedre	% med tilskudd
1	NRF	82916	47	40	87
2	Jersey	236	22	7	29
3	Sidet Trønderfe o	399	23	5	29
4	Telemarkfe	81	23	5	28
5	Dølafe	72	22	7	29
6	Østlandsk Rødkol	93	19	3	23
7	Vestlandsk Rauk	59	37	3	41
8	Vestlandsk fjordfe	214	20	4	23
21	Hereford	3915	9	89	98
22	Charolais	6147	1	99	100
23	Aberdeen Angus	2787	5	94	99
24	Limousin	3007	0	100	100
25	Kjøttsimmental	1057	1	99	100
26	Blonde d'Aquitair	177	0	100	100
27	Highland	400	47	16	63
28	Tiroler Grauvieh	340	3	96	99
29	Dexter	217	45	19	64

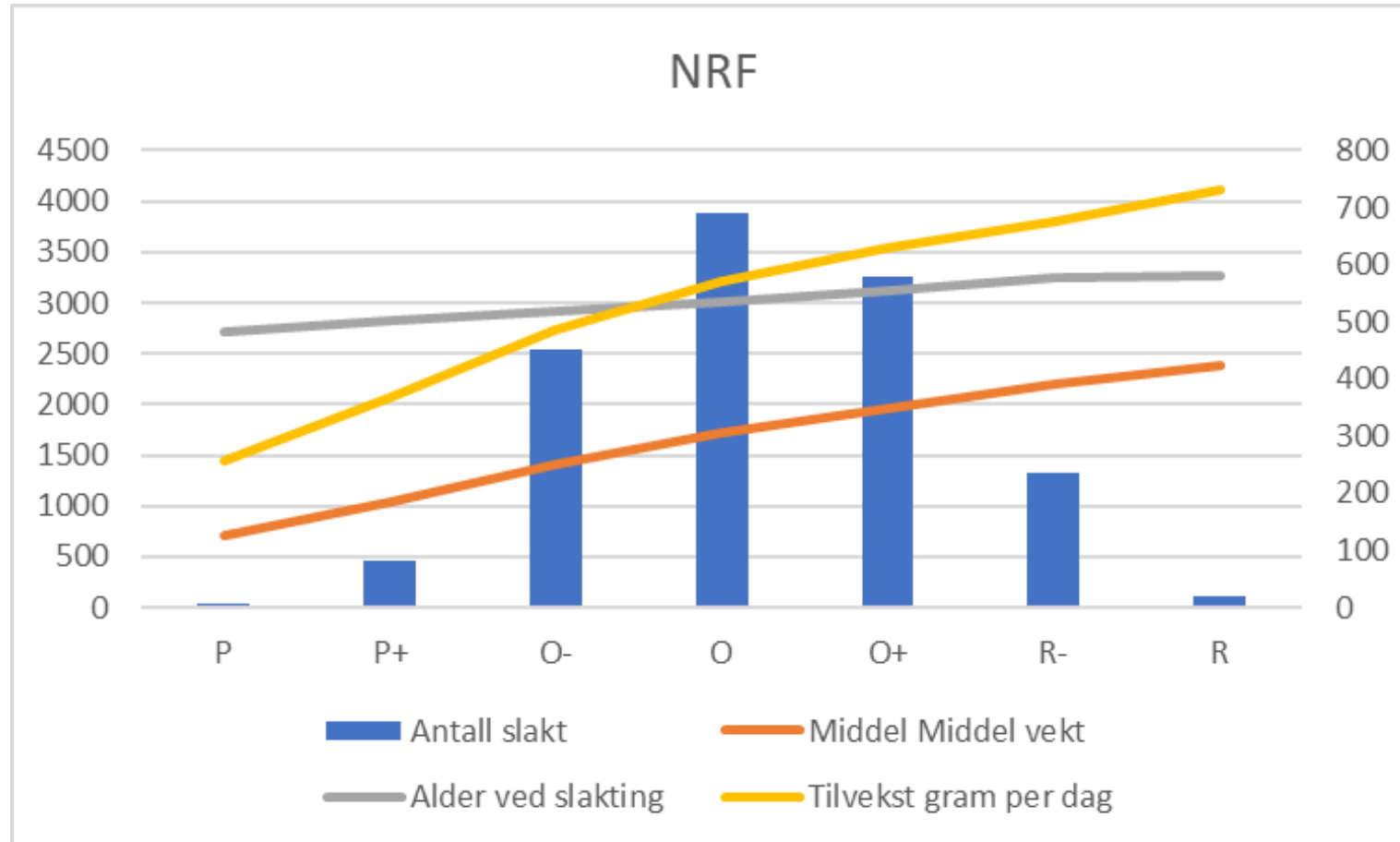

Fra 2023

O+ 10,5 pr kg

O 5,5 pr kg

NRF resultater 2022 (uke 40) - Animalia

Muligheter også i kvigekjøttproduksjon

Nortura Kvige –
merpris på 4,-

Min slaktevekt
200 kg klasse
0 og bedre

Tegne avtale på
nortura.medlem

UNGFE
Lysere, finfibret og smakrik kvigekjøtt fra norske gårder

Gilde Ungfe er et konsept som bidrar til å utnytte de ressursene vi har på best mulig måte. Dyrene som er kviger, har en slaktevekt på minimum 200 kg (gjennomsnittsløst er ca. 250 kg) og i dette konseptet inkluderes alle størrelser. Kvigene som skal føres over sommeren skal ha minimum 8 uker på beite. Kvigene har gått fritt hele livet, ute på beite eller inne i store binger, dette bidrar til god mosjon og god dyrevelferd.

Bøndene som leverer dyr til Gilde Ungfe-konseptet, setter kravene til dyrevelferd og god føring høyt. Kvigene er en stor bidragsyter til å holde kulturlandskapet åpent ved at de beiter i utmark. Utenfor beitesesong føres kvigene med konservert (tynnet) grass, samt ulike korpprodukter som vinterfôr. Nok får av riktig kvalitet og mosjon er viktige forutsetninger for god kjøttkvalitet. Lykkelige dyr gir kvalitetskjøtt – og glade bønder!

God kjøttkvalitet

Hunddyr er kjent for ekstra marhet og saftighet siden de er mer saktevoksende enn handdyr. Vi får også en mer snerstet størrelse på kvigene, noe som igjen gir forutsigbarhet i størrelse på stylingselementene. Stylingselementene i Gilde Ungfe er finfibret, mørre og saftige som kalv, og har smak og farge som storfe. Fett og marmorering ligger et sted midt mellom kalv og storfe. Kort sagt, det beste fra kalv og storfe! – Og norsk råvare av høyeste kvalitet!

STYKKNINGSDELER AV UNGFE

INDREILET
Skarvete er et stort stykke kjøtt og den største delen av den innvendige delen av 1 beinløs kjølslakt, bestående av kjøtt og ribbe som er på plass.

STYKJ LAMB
Stykk kjøtt av lammet med ben. Tykkelsen skal være 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

CÔTE DE BOEUF
Filleten som blir skåret ut av den største delen av beinløs kjøtt, det er et stykke kjøtt som er 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

SKJØTTE
Calleen fra beinløs kjøtt, som kjøtt under ribben gir gode kjøttstykker eller på.

SKJØTTE
Calleen, tryk eller Calleen kjøtt – er en del av beinløs kjøtt som er på plass og skal være på plass.

SKJØTTE
Skarvete er et stort stykke kjøtt, 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

INDREILET
Hjertet som er skåret ut av den største delen av beinløs kjøtt, det er et stykke kjøtt som er 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

FLANSTREK
Flanstrer er kjøttet som er skåret ut av den største delen av beinløs kjøtt, det er et stykke kjøtt som er 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

BRISSET
Brisset er kjøttet som er skåret ut av den største delen av beinløs kjøtt, det er et stykke kjøtt som er 100 g til 125 g (ca. 11 ribber og 1000 g). Følseskorpen skal være på plass og skal være på plass.

INDREILET

CÔTE DE BOEUF

FLANSTREK

BRISSET

Kvigekjøttproduksjon

Anbefalt tilvekst lette raser 800 g/dag –
slaktevekt 220 kg

Anbefalt tilvekst tunge raser 1000 g/dag –
slaktevekt 250 kg

Mål:

Få de opp i grei slaktevekt uten å få for mye
fettrekke – dvs fettgruppe 4

Dekningsbidrag:

Fra 4000-6500,- i sone 2 ved 16 mnd
slaktealder.

Fettrekk

Må vurdere fett i stedet for vekt

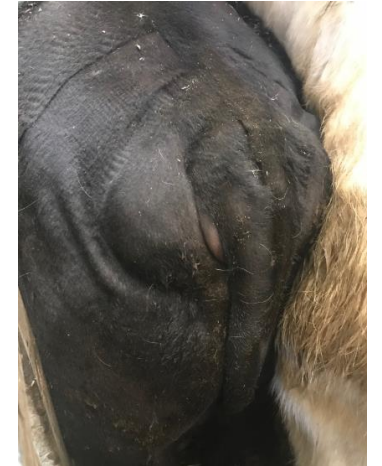
Ribbein

Hoftekul

Halerot

Svängen

Dogglapp

Anbefalte vekter og slakteprosent

Antatt slakteprosent kviger

Slaktevekt ved 15-17 mnd. slaktealder.

Rase	Hereford	Aberdeen Angus	Limousin	Charolais	Simmental
Slakte %	48%	49%	53%	52%	50%
Slaktevekt	230 kg	230 kg	275 kg	275 kg	275 kg
Levende vekt	480 kg	470 kg	520 kg	530 kg	550 kg

Slakteprosent kan variere mellom rasekombinasjoner, fôringsintensitet og rasetype.

Oppsummering kviger

Avhengig av å levere på varestrøm og høyeste prisperiode

Unngå fettgruppe 4 og over

God tilvekst dvs tett opp under oksefôring. Tilvekst rundt 1000 g/dag på tung rase og 800 g/dag på lett rase

Vurdere individ fremfôr alder og vekt i forhold til fett

Mulig å «slanke» før levering

Lette raser er krevende

Seint født kalver krever en beitesommer (pga av beitekravet)

Hva kjennetegner de som lykkes

- En produksjon som er tilpasset gården
- Høy produksjon og effektivitet
- Prøver å tilpasse levering i forhold til priser
- Oversikt og kontroll over økonomi – resultatoppfølging og likviditetsbudsjett

Krever en god bedriftseier og god røkter !

Husk at det er de grepene du gjør hver dag i besetningen som gir utslag på bunnlinja !

Nortura
bondens selskap